

EXISTENȚIALISMUL ȘI ABSUDITATEA LA ALBER CAMUS

Daniela COBERMAN^{1*}

¹Universitatea Tehnică a Moldovei, FUA, DIN 191, Chișinău, Republica Moldova

*Autorul corespondent: Daniela Coberman, daniela.coberman@udu.utm.md

Rezumat. Acest articol conține o interpretare a absurdității, analizată de Albert Camus, așa cum aceasta se reflectă în eseul lui filosofic „Mitul lui Sisif” (1942). În eseu, Albert Camus își asumă sarcina de a răspunde la ceea ce el consideră a fi singura întrebare a filosofiei care contează: Realizarea absurdității și lipsei de sens a vieții? Despre absurd, el zice, că putem să-l întâlnim la orice colț de stradă. În anumite momente de luciditate aspectul mecanic al gesturilor la pantomima lipsită de sens, repetitivitatea activităților mundane și lipsa unei certitudini cu privire la însemnătatea vieții, își pot lăsa amprenta și capătă forma unui sentiment profund al absurdului. Această realizare poate fi depășită doar printr-un angajament de integritate morală și solidaritate socială. Scopul lucrării este de a identifica natura absurdului, de a aborda problema existențială și de a dobândi libertatea ca condiție umană.

Cuvinte cheie: sinuciderea, absurd, existențialism, sens, revoltă, omul absurd, libertate, condiția umană.

Albert Camus (n. 7 noiembrie 1913 – d. 4 ianuarie 1960) a fost un romancier, dramaturg, jurnalist și filozof francez a cărui operă literară este privită ca o sursă semnificativă a gândirii existențialiste moderne. În pofida acestui fapt Albert Camus a ținut să menționeze că nu este de acord cu concluziile definitorii la care majoritatea existențialiștilor ajung. Lucru de care, nu s-a eschivat în a-l supune analizei în eseul *Mitul lui Sisif*, îndreptat împotriva celor care se numesc existențialiști.

În egală măsură filosoful francez protestează împotriva șablonului atașat de activitatea sa meditativă fiind denumită, filosofia absurdului. În 1950, în eseul *Enigma* (încorporat volumului *Vara*), jumătate în glumă, dar în rest cu toată gravitatea, Camus își deplânge soarta de a fi scris despre absurd: „Trebuie deci să mă resemnez. Dar pot încerca, cu un anume prilej, să rectific titlul și să repet că nu poți fi întotdeauna un pictor al absurdului și că nimeni nu poate crede într-o literatură deznădăjduită.” [1] Bineînțeles, susține filosoful că este totdeauna posibil de a scrie, sau de a fi scris, o lucrare asupra noțiunii absurdului. Această idee a fost găsită „în mijlocul străzilor epocii” și a nutrit să o dezvăluie în concepția întregii sale generații. Numai că a luat față de ea distanța necesară pentru a o discuta și a decide asupra logicii acesteia. Tot ceea ce a putut scrie pe urmă constituie o dovadă suficientă.

În *Mitul lui Sisif*, absurdul apare în urma simbiozei dintre om și univers, contrazicerea dintre setea pentru certitudine a omului și, în contrast, liniștea întregii lumi. Amploarea absurdității e cu atât mai mare cu cât distanța dintre obiectele supuse analizei este mai mare. Sentimentul absurdității nu apare din simpla examinare a unui fapt sau a unei impresii, ci acesta iese la iveală în urma comparației dintre un fapt și o anumită realitate, dintre percepția directă a realității brute (care poate fi distinsă doar după ce etichetările cad) și avântul omului spre a-și cunoaște direcția vieții sale. Cum însă omul nu poate exista în afara universului, absurdul e impregnat în natura umană, noi făcând parte dintr-un univers indiferent nostalgiei și suferinței lăuntrice.

Albert Camus deși scrie despre absurd, obiectul de interes al acestuia rămâne a fi analiza atitudinii omului conștient de absurditate. Omul e pradă adevărilor pe care le susține. O dată ce ele sunt recunoscute în întreaga ființă, nu te mai poți elibera de ele. Un om care a devenit conștient de absurd este acum predispus în a-l vedea pretutindeni. Dar e necesar de a sublinia și că absurdul nu poate exista acolo unde speranța e încă prezentă. O minte tulburată de idei care au ca scop doar evadarea realității, alinarea temporară prin cufundarea în iluzii, sau a aderării la speranță, nemijlocit ne concentrează atenția spre un viitor, privându-ne de un prezent. Eliberat fiind de orice

„lumină” ce ar da naștere indiferenței, omul în cauză, încetează a mai fi o pradă a viitorului. Acum natural va exista și dorința de a evada acest adevăr (al imposibilității de a găsi un sens transcendent existenței), întrucât orice forță naturală ne împinge inerent spre auto distrugere, spre involuție (forță descendentă care nu necesită efort sau prezența unei conștiințe creatoare). Aici ajungem și la existențialiști care după cum Al. Camus concludă, sugerează evadarea. Această evadare și reprezintă sinuciderea filosofică. Așadar, Albert Camus în *Mitul lui Sisif* susținea: „Îmi asum libertatea în acest punct, de a numi atitudinea existențială, sinucidere filosofică. Dar acest lucru nu implică o judecată, ci reprezintă un mod convenabil de a defini mișcarea prin care un gând se neagă pe sine însuși și are tendința de a se transcende chiar în negația sa. Pentru existențialiști, negația este legată de existența lui Dumnezeu. În înțelesul cel mai exact, acest Dumnezeu se menține prezent, prin simpla negare a rațiunii umane”. [2] Alte concluzii vizează aderarea la religie, în care Camus vede și această acțiune ca fiind o pseudo-soluție în fața naturii absurde a realității. El respinge orice încercare de a depăși absurdul, până și soluțiile înaintate de filosofii existențialiști, precum actul de credință (leap of faith) susținut de filosoful austriac, Kierkegaard.

Atitudinea pe care o încurajează Albert Camus e cea de a păstra focul rațiunii viu, de a admite imposibilitatea de a cunoaște, la moment, dacă această lume are un sens care ar putea-o transcende sau nu, de a fi onești în legătură cu ce știm și ce nu știm: „Prin urmare, ceea ce cere de la sine (omul absurd) este să trăiască numai cu ceea ce știe, să se adapteze la ceea ce este și să nu accepte nimic obscur. I se spune că nimic nu este. Dar aceasta este cel puțin o certitudine. Și cu asta este preocupat: vrea să afle dacă este posibil să trăiască fără a recurge la incertitudini.” [3] Tema răzvrătirii permanente este astfel transpusă în experiența individuală. A trăi devine echivalent cu a menține absurdul în viață. Una dintre singurele poziții filosofice coerente este astfel revolta, confruntarea constantă dintre om și propria lui obscuritate.

Concluzii

Într-un final asumarea absurdității ne garantează libertatea. În timp ce absurdul anulează orice șansă de a cunoaște libertatea eternă, acesta, în schimb, scoate la lumină libertatea de a ne asuma acțiunile. În *Mitul lui Sisif*, personajul condamnat unei eterne sarcini într-o viață eternă, ilustrează cel mai bine eroul absurd. Desconsiderarea față de Zeiții, dorința de a trăi și ura față de moarte i-a adus penalitatea supremă ce-i înrolează întreaga existență într-o acțiune zadarnică. Prin repetiția sarcinii, în pofida conștientizării absurdității, și se caracterizează revolta eroului absurd. Făcând raportul la condiția umană, vedem încercarea omului de a-și defini rostul într-un univers fără sens și indiferent. În loc să-l supună disperării, Camus ne sfătuiește să ni-l imaginăm pe Sisif, pe măsură ce coboară muntele pentru a reîncepe sarcina, fericit, asumându-și povara.

Referințe

1. ION VITNER, *Albert Camus sau Tragicul exilului*, București, Editura pentru Literatură Universală, 1968.
2. CAMUS, ALBERT, *The Myth of Sisyphus*, Second vintage international edition, Penguin Random House LLC, November 2018, p.40
3. CAMUS, ALBERT, *The Myth of Sisyphus*, Second vintage international edition, Penguin Random House LLC, November 2018, p.50